

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez pocztu: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Inscrycja od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacje są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGŁĄD.

Monarchya Austriacka. — Portugalia. — Anglia. — Francya. — Holandya. — Włochy. — Niemce. — Szwecya i Norwegia. — Księztwa Naddunajskie. — Turcya. — Azja. — Doniesienia z ostatniej pocztu. — Kronika.

Monarchya Austriacka.

Rzecz urzędowa.

C. k. dyrekcyja finansów krajowych we Lwowie mianowała: pisarza kasy obwodowej, *Franciszka Karchesy*, prowizorycznym oficjałem III. klasy przy pomocniczych urzędach rachunkowych, a zostającego w dyspozycji asystenta urzędowego *Jana Tarnawskiego*, prowizorycznym asystentem urzędowym IV. klasy do służby przy kasie.

Lwów 9. października 1857.

Wiedeń, 22. października. Dnia 21. października 1857 wyszedł w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i został rozszlany XXXVII. zeszyt Dziennika ustaw państwa.

Zeszyt ten zawiera:

Nr. 197. Traktat między Austrią i Sardynią względem przeprawy pasażerów, efektów, posylek pieniężnych i towarów. Podpisany przez obustronnych pełnomocników w Turynie na dniu 23. lipca 1856, w ratyfikacjach wymieniany dnia 21. marca 1857, wprowadzony w wykonanie dnia 1 września 1857.

Sprawy krajowe.

(Mianowania. — Królowa grecka w przejeździe. — Hrabia Flandryi w Wenecyi. — Ruch w marynarce. — Okręt „Cesarzowa Elżbieta.”)

Wiedeń, 23. paźd. Jego c. k. apost. Mość raczył najwyższem postanowieniem z d. 9. paźd. r. b. nadać najlaskawiej katedrę mechaniki, nauki o maszynach i budownictwie maszyn przy Józefińskim instytucie politechnicznym w Budzie profesorowi mechaniki, rysunków maszynowych i wykreślnej geometrii przy lwowskiej akademii technicznej, *Wincentemu Hausmann*, a opróżnioną przezto katedrę przy wspomnianej akademii we Lwowie adjunktowi fizyki i mechaniki przy stanowym instytucie technicznym w Pradze, *Gustawowi Peschka*.

— Jego c. k. apost. Mość raczył najwyższem postanowieniem ddto. Ischl 17. października r. b. mianować najlaskawiej prezydenta sądu krajowego w Temeszwarze, *Józefa Mochnackiego*, na jego własną prośbę, wiceprezydentem wyższego sądu krajowego we Lwowie.

— Jego c. k. apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem ddto. Ischl 9. października r. b. mianować najlaskawiej honorowymi kanonikami kapituły rzym. kat. w Tarnowie: honorowego radcę konsystoryalnego i plebana w Czermnie *Szymona Mezowicza*; profesora teologii pastoralnej i wyższej pedagogii przy tarnowskim fakultecie teologicznym, referenta konsystoryalnego i egzaminatora prosynodalnego, *Józefa Wilczka*; wicedziekana i plebana w Białej *Józefa Choliwkiwicza*, i dziekana, inspektora okręgu szkolnego i plebana w Pilźnie *Ferdynanda Celarskiego*.

— Jej Mości Królowa grecka przybyła 22. b. m. w towarzystwie Jego król. Mości Wielkiego księcia Oldenburgskiego do Lublany, z kąd po krótkim pobycie udała się osobnym pociągiem w dalszą podróż do Tryestu.

— Z Wenecyi donoszą z 20. b. m.: Jego król. Mość hrabia Flandryi przyjmował przedwczoraj podestę miasta i rozmawiał z nim o osobliwościach weneckich. Dnia 19 była na cześć jego wielka uczta dworska u Jej Cesarzew. Mości Arcyksiężny Charlotte i rzesiste oświetlenie placu św. Marka. Jego królewicz. Mość zwiedza z dostojną siostrą swoją pilnie wszystkie osobliwości Wenecyi, między innemi zabawili do 3 godzin w pałacu dozów.

Pola, 14. października. Od początku tego miesiąca panuje wielki ruch w zatoce tutejszej. Na dniu 8. b. m. odjechała ztąd eskadra pod komendą kontradmirała Fantz podzielona na dwie dywizye, i zarzuciła kotwicę na pobliskim kanale Fasany, który dzieli małą grupę wysp bryońskich od wybrzeża Istrii, i nosi nazwę od miasta leżącego na tem wybrzeżu. Pierwsza dywizya składa się z trzech pospiesznych okrętów: fregaty „Radetzky”, fregaty „Adria” i korwety „Arcyksiążę Fryderyk” pod dowództwem kapitana okrętu liniowego pana Wissiak; druga dywizya złożona jest

z fregaty „Bellona”, korwety „Titania” i brygu „Husar” pod dowództwem kapitana okrętu liniowego kawalera Scopinich de Küstenhorst. Dnia 10. rozpoczęły się ćwiczenia eskadry w strzelaniu do tarczy. Dnia 15. paźd. ma tu przybyć Arcyksiążę wiceadmiral i odbyć rewiję, przyczem okręta mają wykonywać rozmaite manewry i szturm na fort telegraficzny. Także i w innym względzie panuje tu ruch niezwykły. Na przyjemnem wzgórzu w najzdrowszej dzielnicy Poli budują szpital na 1000 ludzi, nad dokami pracują gorliwie, i wielki hasen przybiera coraz wyraźniejszą formę.

Portugalia.

(Epidemia.)

Lizbona, 10. października. Epidemia nieustala dotąd jeszcze. Mówią, że zakradła się w Brazylii okrętem Tamar, który zawinął tu 2. września po nadzwyczajnie krótkiej żegludze. Wszyscy urzędnicy celni, którzy przetrząsali ładunek tego okrętu, pomarli na żółtą febrę.

Anglia.

(Książę Walii powrócił. — Podwyższenie dyskonta. — Zwolanie parlamentu. — Dary na fundusz indyjski. — Królowa Audy chora. — Cholera. — Rozporządzenie gubernatora Indyi, jak postępować z winnymi.)

Londyn, 20. października. Książę Walii przybył wczoraj wieczór rządowym paropływem „Banshee” z Ostendy do Dowru przenocował w tem mieście, a dziś zrana odjechał do Windsoru. O jenerale Codrington, który mu towarzyszył, mówią, że nieprzyjął ofiarowanej sobie posady gubernatora Malty.

Bank angielski podwyższył wczoraj na nadzwyczajnem posiedzeniu dyskonto swoje z 7 na 8 procent.

— Dziennik *Observer* ponawia upewnienie, że przed naznaczonym czasem, tj. przed miesiącem lutym, nie nastąpi zwolanie parlamentu, chybaży żądały tego jakieś nieprzewidziane wielkiej wagi wypadki.

— Książę Aumale nadesłał także swój dar na ofiary powstania, „przejęty” — jak pisze do jenerala Peel, „wdzięcznością za doznawaną w Anglii gościnność i serdecznem współczuciem dla walczących wojowników angielskich w Indyach.”

— Królowa Audy zachorowała niebezpiecznie w Richmond, niedaleko Londynu.

— W Stafford pokazała się cholera. Od piętnastego do końca zeszłego miesiąca padło już ofiarą 7 osób.

— Chcąc zapobiedz nazbyt doraźnym wyrokom oficerów i sądów wojennych przeciw pojmanym Sepoyom, wydał jenerałny gubernator pod dniem 31. lipca rozporządzenie, aby przy każdym wyroku śmierci przestrzegano zawsze zwyczajnego proceduru sądowego. Ludzki ten krok gubernatora ściągnął na siebie z wielu stron cierpkie wyrzuty, mienia go bowiem niepolitycznym, nie odpowiadającym obecnej chwili i ograniczającym zakres władzy wojskowej. Na wstępie swego reskryptu pochwała jenerałny gubernator gorliwość władz cywilnych, że pragną ukarania rokoszan, przyznaje też sam, że powstańcy zasługują na śmierć i nie powinni ująć rąk sprawiedliwości. Wszakże chcąc być sprawiedliwym, potrzeba przede wszystkim strzedz się dorywczości. Nawet i w tych pułkach, co najwyuzdańszych dopuścili się okrucieństw, znachodzili się z osobna żołnierze, którzy nie wahali się stanąć w obronie swych zagrożonych oficerów. Niektórym z nich złożyli ocaleni oficerowie pisemne tego świadectwa. Rząd też udzielił z radością przebaczenia wszystkim tym, co zasłużyli na nie. Chciałby także aby z wielką łagodnością postępowano i z tymi, co nie brali udziału w rokoszu, ale zdezerterowawszy ze stacyi, rozpierzchli się po wsiach między spokojnych wieśniaków. Aby więc zapobiedz wszystkim dorywczym wyrokom, nie ograniczając bynajmniej sądów w wypadkach, gdzie obowiązane są karać, wchodzi w wykonanie następujące rozporządzenie. Żaden z krajowych oficerów lub żołnierzy z pułku, co nie podnosił sztandaru rokoszu, nie może być w sądzie cywilnym karanym jako dezterter, jeśli nie przydybano go z bronią w ręku. Wszystkich zaś dezterterów z wiernych pułków należy odsyłać na powrót do pułku pod sąd wojenny, a jeśli to dla jakich przyczyn stać się nie może, należy przytrzymać ich w więzieniu. Takie same postępowanie potrzeba zachowywać z dezterterami tych pułków, co wprowadzenie podniosły rokosz, ale sami strzegli się wszelkich okrucieństw i później rozpierzchli się po domach. Zato mogą być w sądach cywilnych sądzeni i karani wszyscy pojmani powstańcy i de-

zterterowie z takich pułków, co wymordowali swych oficerów i dopuścili się innych okropności. Jeśli jednak który z obżalowanych złoży dowody, że nie brał udziału w haniebnym postępkach swych towarzyszy, w takim razie należy przed wydaniem wyroku zawiadomić o tém wojskowy departament rządu. Dla większego ułatwienia śledztwa otrzymają wszystkie władze cywilne spisy zbuntowanych pułków z objaśnieniami przypiskami co do zachowania się każdego pułku z osobna. Jak niezbędną jest potrzeba postępować w każdym powstaniu doraźnie i bezwzględnie, tak znowu wielce ważną jest rzeczą, unikać wszelkich zawczesnych i dorywczych wyroków, gdy w większej części przywrócono już spokojność. W przeciwnym bowiem razie oburza się lud i utrudnia przywrócenie porządku. Z tego też względu mniema jenerałny gubernator, że władze za nadto już posunęły surowość w burzeniu i wyniszczanie całych wsi i osad. Wyroki zaś śmierci i innej surowej kary na całe tłumy, całe wsie i miejscowości mogą być według reskryptu usprawiedliwione tylko w szczególnych wypadkach wyjątkowych.

Francya.

Obławy w Compiègne. — Podwyższenie dyskonta. — Wiadomości z Madrytu. — Admirał rosyjski Schanz. — Budżet na rok przyszły. — Nowiny dworu. — Koncesye na przedsiębiorstwa publiczne wstrzymane. — Brak drobnej monety. — Fregata Novarra. — Wiadomości z Madagaskaru. — Wykopaliska w Atenach. — Postanowienia względem cmentarzy.)

Paryż, 20. października. Jutro będą w Compiègne pierwsze wielkie obławy.

— Bank francuzki podwyższył dyskonto swoje z $6\frac{1}{2}$ na $7\frac{1}{2}$ procent.

— Z Madrytu nadeszła nareszcie wiadomość o abdykacyi gabinetu Narvaeza; ale o składzie nowego ministerium niema nic jeszcze.

— Tutejsze półurzędowe dzienniki donoszą, że wysłany został rozkaz do wszystkich portów francuzkich, ażeby rosyjskiego admirała Schanza, które zwiedza obecnie Francję, przyjmowano wszędzie jak najuprzejmiej.

— Jak słyhać, wypadnie budżet na rok następny bardzo pomyślnie, bo dochody dają się obliczyć o 10 do 12 milionów wyżej, niż w roku upłynionym. Z tego ma pięć milionów przyjść na podwyższenie pensyi dla niższych urzędników. Także i sędziowie mają uzyskać wyższe pensye.

— O podróży rodziny cesarskiej do Compiègne pisze *Monitor*: „Ich Mość Cesarstwo i najdosłojniejszy Cesarzewicz witani byli wzdłuż całej podróży najwyższymi okrzykami radości i zapachu i przybyli do Compiègne w najlepszym stanie zdrowia o $4\frac{1}{2}$ godzinie po południu. Nazajutrz spodziewają się w zamku wielu osób znakomitych, zapraszonych na dwór na cały tydzień bieżący. Na przyszłe tygodnie porozysłano inne zaprosiny.“

— J. M. Cesarz nie pojedzie już w tym roku do Marsylii, a tem mniej do Algieru. Zamierzona podróż została zaniechana, bo rząd nie mógłby udzielić przyzwolenia na różne nowe budowle i przedsiębiorstwa publiczne, jakich prawdopodobnie zażądałby mieszkańcy Marsylii i Algieru. Francyi zbywa w tej chwili na gotówce i dlatego też uchwalila rada stanu jeszcze przed feryami odmawiać dłuższy czas wszelkich koncesyi na budowle i przedsiębiorstwa publiczne.

— Alexander Leopold Berthier, syn marszałka księcia Wagramu, żeni się z córką Napoleona Joachima Clary, spokrewnionego jak wiadomo z rodziną cesarską.

— Niektóre znaczniejsze miasta fabryczne ulegają temi czasy szczególniejшему kłopotom pieniężnym. W Elbeuf, Rouen i innych miastach zabrakło drobnej monety srebrnej i miedzianej do zapłaty robotników. Fabrykanci muszą wypłacać należność robotnikom za kilka dni naraz, lub każą pewną sumą ogólną dzielić się kilkunastom pomiędzy sobą. Większe fabryki zakupują u wexlarzy drobną monetę miedzianą za opłatą agia jak od złota.

— Według listów z Rio de Janeiro z d. 15. września wypłynęła już z tamtejszego portu na d. 12. sierpnia c. k. austriacka fregata „Novarra“, wyprawiona jak wiadomo w podróż około świata. Cesarz Dom Pedro zwiedził sam fregatę, komendanci zaś stacyi francuzkiej i angielskiej wyprawili sutą ucztę na cześć oficerów austriackich.

— Z Madagaskaru potwierdza się wiadomość, że królowa Ranaivo rozkazała edyktem z d. 25. sierpnia wydalić z kraju wszystkich mieszkańców francuzkich i angielskich i nałożyć konfiskatę na cały ich majątek nieruchomy. Jak donosi *Pays*, usprawiedliwia Królowa krok swój niesłusznym zarzutem, że mieszkańcy europejscy chcieli zrzucić ją z tronu i ogłosić królem młodego królewicza Rakutę.

— Najnowsze wiadomości z Aten donoszą, że dalsze poszukiwania w Odeonie Heroda Attica wypadły bardzo pomyślnie. Grecki minister oświecenia p. Christophulos przygotowuje ciekawe w tym przedmiocie sprawozdanie do paryskiej akademii napisów i umiejętności.

— Wychodzący w Bordeaux dziennik *La Gironde* ogłasza następujące rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych co do policyi cmentarnej:

„Artykuł 15 dekretu z 23 prairial 2. XII. dozwala wtedy tylko dzielić cmentarze, gdy w jednej i tej samej gminie znajduje się ludność różnego wyznania. Ztąd też mogą wprowadzić miejscowe władze administracyjne, ulegając przyjętym po pewnych okolicach zwyczajom, oddzielać od reszty cmentarza miejsca wiecznego spoczynku

akatolików i dzieci zmarłych bez chrztu, jeśli oddzielenie to nie zawiera nic dotkliwego i obrażającego dla samego wyznania i dla tych, co mają być w odosobnieniu tem chowani, wszakże nie wolno żadną miarą rozciągać odłączenia tego na zwłoki samobójców, poległych w pojedynku itp., jednym słowem zakazuje się wszelkie inne oddzielanie zwłok umarłych, jak tylko to, które polega na różności religijnego wyznania. Taka jest przyjęta w tym względzie prawna zasada w ministerjum wyznań i publicznego oświecenia.“

Holandya.

(Pomyślny stan finansów.)

Haaga, 17go października. Podczas przedłożenia budżetu rozbiierał minister skarbu jak zwykle w obszernej mowie finansowy stan kraju, i okazał, jak bardzo jest pomyślny. Wszystkie przychody państwa w roku 1856 włącznie z przychodami z kolonii podniosły się na $28\frac{1}{2}$ milionów, a z przewyżkami z lat 1853, 1854 i 1855 w kwocie 14 milionów, na 104,818,328 złr. 2 centymów. Stałe wydatki zaś wynosiły 72,121,237 złr. 22 cent., a prócz tego na umorzenie długu państwa obrócono 20,594,099 złr. 86 cent., tak, iż wydatki wynoszą kwotę 92,714,337 złr. 9 cent., a na tegoroczną służbę pozostaje przewyżka 12,103,990 złr. 93 cent., z których znowu 10 milionów na mocy wydanej niedawno ustawy przeznaczono na amortyzacyę długów państwa. Wydatki na rok 1858 podane są na 73,325,537 złr. 74 centymów, stałe przychody na 74,144,195 złr. 69 cent., w tych ostatnich zawarte są tylko $14\frac{1}{2}$ milionów z kolonii. — Ruch handlowy powiększył się bardzo w roku 1856. W porównaniu z przeszłym rokiem podniósł się powszechny przywóz o 69 milionów reńskich, przywóz na konsumcyę o $44\frac{1}{2}$, powszechny wywóz o 24, wywóz z komunikacyi wolnej o $8\frac{1}{2}$, tranzyt o $15\frac{1}{2}$ milionów reńskich. Liczba okrętów naładowanych podniosła się o 189 i 106,237 beczek, a liczba okrętów wyładowanych o 564 i 141,999 beczek.

Włochy.

(Sprostowania w gazecie piemontkiej. — Zajęcia z przemysłnikami. — Podróż Ojca św. do Civitavecchia.)

Gazzetta piemontese z 17. b. m. zawiera następujące urzędowe oświadczenie, znane już z depeszy telegraficznej:

„Dzienniki turyńskie ogłaszają list z Neapolu z imienną listą 26 neapolitańskich i sycylijskich emigrantów, do których wydalenia z państw sardyńskich miał się zobowiązać rząd król. w obec rządu neapolitańskiego. Oświadczyliśmy już, że wszystko to jest zmyślane, a dziś dodajemy potwierdzając to oświadczenie, że rząd neapolitański zaprzeczył już tę bajkę, czerpaną z źródeł prywatnych, milczeniem swoim w dzienniku urzędowym.“

Dalej pismo to sama gazeta: „Dnia 10. b. m. o zmroku wszczęła się w pobliżu Sighingnali nad jeziorem Lago maggiore zacięta bójka między strażą celną i kilku mieszkańcami tej włości, i walka ta skończyła się śmiercią niejakiego Scappardina. Z przedsiębranego śledztwa pokazuje się, że walkę wywołali ci sami mieszkańcy chcąc przemycić kilka pak towarów ukrytych w barce; później stała się bójka zaciętszą jeszcze, gdy wspomniany Scappardino, płynący osobną barką, chciał kolegom swoim ułatwić ucieczkę tym sposobem, że usiłował zatopić barkę strażników celnych, co też przy pomocy dwóch innych przemysłników byłoby mu się niezawodnie udało, gdyby jeden ze strażników, widząc grożące niebezpieczeństwo, nie był ugodził swym strzałem Scappardina. Zresztą zajmuje się władza dalszem śledztwem.“

— Jego Świątobliwość Papież odjechał 13. b. m. z Rzymu do Civitavecchii; ministrowie spraw wewnętrznych i handlu wyjechali tam dniem pierw. Tak na stacyach podróży jak i w Civitavecchii porobiono świetne przygotowania na przyjęcie Ojca św. W Civitavecchii zwiedzał Ojciec św. wieczorem wspaniale oświetloną zatokę, witany wszędzie radośnymi okrzykami ludności. Barkę, którą płynął Ojciec św., kierowało 12 kapitanów okrętowych.

Dnia 14. b. m. zwiedzał Ojciec św. najznakomitsze kościoły i dobroczynne zakłady miasta i udzielał licznych audyencyi, a dniem przedtem mieli zaszczyt zagraniczni konsulowie ucałować stopę Ojca św.

Niemce.

(Nowiny dworu pruskiego. — Król zamyśla poruczyć rzady Księżu Pruskiemu. — Pośel portugalski do domu Hohenzollern.)

Berlin, 21. października. Dziennik *Zeit* ogłasza następujące buletyny:

„Spokojny od kilku dni sen i wzrastający apetyt wskazują stanowczo, pomyślną zmianę w stanie zdrowia Jego Król. Mości.

Sanssouci, 21. paźdz. 11. godz. przed południem.

(Podpis.) Dr. Schöndlein. Dr. Grimm. Dr. Weiss.“

„Pomyślna zmiana w stanie zdrowia Jego Król. Mości objawiała się i w ciągu ostatnich 24 godzin.

Sanssouci, 22. paźdz. godz. 9. zrana.

(Podpis.) Dr. Schöndlein. Dr. Grimm. Dr. Weiss.“

— Dalej donosi ten sam dziennik: Reprezentant Francyi przy tutejszym dworze margrabia de Moustier powrócił wczoraj wieczór do Berlina po dłuższym pobycie w Paryżu. Dziś zrana oddawał już ambasador wizyty kilku członkom korpusu dyplomatycznego.

Nowy ambasador turecki przy tutejszym dworze Ishan Bej oczekiwany tu już od czternastu dni, zatrzymał się kilka dni w Dreźnie, i przybędzie dopiero dziś wieczór do Berlina. Część jego ambasady przybyła już dziś przed południem.

— Dziennikowi drezdeńskiemu piszą z **Berlina** z d. 19go b. m.: Stan zdrowia J. M. Króla postępuje zwolna na drodze polepszenia. W dobrze poinformowanych kołach obiega pogłoska, że Jego Królewska Mość podpisze temi dniami reskrypt, poruczający rządy państwa Księciu Pruskiemu aż do zupełnego ozdrowienia swego. Lekarze bowiem polecieli J. M. Królowi oszczędzać się ile możności i pod względem umysłowym, i wstrzymywać się od wszelkiego udziału w sprawach publicznych.

— Ich Mość Książę i Księżna Hohenzollern-Sigmaringen spodziewani są z całą rodziną 16. b. m. z Weinburga (w kantonie St. Gallen) w Sigmaringen, gdyż 18go b. m. ma przybyć tam nadzwyczajny poseł portugalski hrabia Lavrado z Londynu, by na dniu 21. b. m., to jest w dzień urodzin Księżny oświadczyć się uroczysto rodzicom książęcym o rękę Księżniczki Stefanii imieniem Jego Mości Króla portugalskiego.

Szwecya i Norwegia.

(Wnioski w wydziale konstytucyjnym. — Uchwały Storthingu norweskigo.)

Sztokholm, 12. października. Niedawno przytoczyły dzienniki cały szereg wniosków, przyjętych w wydziale konstytucyjnym. Kilka z nich dostały się już pod obrady sejmu. Wczoraj rozprawiano w stanie szlacheckim i mieszczańskim, czy należy zabronić przedruków dzieł zagranicznych. Obadwa stany powzięły uchwałę, odroczyć stanowe narady w tej sprawie aż do przyszłorocznego posiedzenia. Natomiast odrzuciły bezwzględnie obadwa pomienione stany zaproponowaną zmianę w ustawie o wolności prasy, mianowicie co do sądu przysięgłych na przestępstwa prasy. Nakoniec odrzucił stan szlachecki aż do przyszłorocznego posiedzenia przedłożony projekt, aby wydawca dzienników i pism peryodycznych obowiązany był złożyć kaucję 1000 talarów lub postawić za siebie poręczyciela w obec rządu. Stan mieszczański odrzucił projekt ten zupełnie.

— Z Hamburga telegrafują dziennikowi *Nord* pod d. 17go października, że Storthing norweskigo odrzucił znaczną większością głosów propozycję królewską, aby przyzwolił rządowi nadzwyczajny kredyt lub w razie potrzeby upoważnić go do zaciągnięcia pożyczki na pokrycie kosztów uzbrojenia się na nieprzewidziany wypadek wojenny. Za to też zgodził się Storthing d. 9. b. m. na spłacenie Danii umówionego wynagrodzenia za zniesione cło na Zundzie w rocznej sumie 20.400 talarów. Cały kapitał wraz z procentem ma być spłacony w 40 ratach półrocznych czyli w ogóle w 20 latach.

Księstwa Naddunajskie.

(Odkrycie w sprawie zamachu na księcia Serbii.)

Belgrad, 30. października. O zamachu na życie księcia donoszą z dokładnością: Zbrodniarz, który dybał na życie księcia, ale w pamięci, że jest synem oswobodziciela Serbii, powstrzymał się od zbrodni, był już przed czterema laty za morderstwo więziony, lecz uciekł z więzienia i ukrywał się przez dłuższy czas w Bośni, a w upłynionym roku wstąpił w Belgradzie do służby u młynarza. Młynarz porozumiewał się z potocznej rozmowy, że jest nieprzyjacielem księcia, użył go za narzędzie do planu uknutego na życie księcia; zaprowadził go do dwóch senatorów, którzy go ujęli obietnicami i zaopatrzyli w broń. W chwili wykonania, skruczą przejęty, odkrył wszystko księciu, za czem poszło aresztowanie dwóch senatorów i młynarza, byłego jego chlebobawcy. Już od czasu ostatniej wojny orientalnej miał książę wiele do waleczenia z partją narodową. Ta partja zarzuca księciu osobliwie, że był neutralnym w 1854 r., i że się zachowywał spokojnie podczas turecko-serbskiego boju nad Dunajem i podczas powstania greckiego. — Serbowie księstwa, jak i spółplemiennicy ich w Czarnogórze, ułożyli sobie, że są powołani panować w Konstantynopolu, albo przynajmniej, że są przeznaczeni w wielkim boju ludów wystąpić jako polubowni sędziowie na półwyspie tureckim. Ogólna polityka księcia była w istocie w sprzeczności z polityką serbów, i dla tego powstawały często jawne nieporozumienia i niesnaski pomiędzy księciem a senatem. Cokolwiek może być prawdy w pogłoskach o przyczynie ostatnich aresztacji, to przecież niemożemy przypuścić, by niepokój w Serbii wraz z poruszeniami w górach Czarnogóry były tylko przypadkowe.

Turcyja.

(Powody wysłania Omera Baszy do Bagdadu. — Wiadomości z Korasanu.)

Konstantynopol, 10. października. Posłannictwo Omera Baszy do Bagdadu nastąpiło z powodu pogranicznych niesnasek, które od wielu lat istnieją pomiędzy wysoką Portą a Persją. Jeżeli będzie potrzeba, rozstrzygnie je teraz miecz nowego Baszy. Chodzi o rozwiązanie kwestyi, czyli Eufrat i Tygrys (jak utrzymuje Porta) są wyłącznie osmańskimi rzekami, albo czyli Persya jest upoważnioną wznosić warownie na lewym brzegu rzeki Szat el Arab. Nadzieje gabinetu perskiego, że Francya po przybyciu Feruk Chana do Paryża, jako bezstronny trzeci, obejmie urząd rozjemczy, spełzły na niczem, bo pośrednictwo Francyi w tej sprawie nie odniosły żadnego skutku. Niedawno jeszcze robiła Anglia propozycję, by doлина Szat el Arab służyła za granicę, jeżeli zobowiąże się Persya, iż nie będzie na nowo wznosić warowni, które w ostatniej wojnie zniszczyli Anglicy. Ale i ta propozycja została nieprzyjętą. Persowie w sile 50.000 ludzi posuwają się teraz ku zachodowi, i zachodzi pytanie, czyli Omer Basza otrzyma od Porty dostateczną po-

moc, by z odpowiednimi siłami mógł działać nad Eufratem i Tygrysem, jak przed dwoma laty działał nad Dunajem. Donoszą z Korasanu, że tam wybuchło powstanie. Turkomanie oddają się łupiestwu. Na poskromienie ich wysłano 5 pułków z wojska stojącego w obozie pod Heratem.

Azya.

(Excesa i zdrożności w pułkach europejskich w Indyi)

— Korespondent angielskiego dziennika *Daily News* pisze z Kalkuty: Popelnione ostatnimi czasy zdrożności w Indjach nie ograniczały się niestety na samych wybuchach buntowniczych Sepoyów. W kilku miejscach wyzuli się nawet żołnierze europejscy z wszelkich karbów karności i dopuścili się okrucieństw nie do przebaczenia. W Dinapore napadł w nocy oddział dziesiątego pułku królewskiego na hufiec Sepoyów, niezachwianych w wierności do rządu, i zamordował śpiących 11 żołnierzy i dwie kobiety. Gdyby jęk nieszczęśliwych ofiar nie wywołał był alarmu w obozie angielskim, byłby cały wierny hufiec Sepoyów padł pod razami rozszroczonych napastników. Nakazane niezwłocznie śledztwo w tej sprawie nie wykazało imion winnych. Jenerał sir James Outram wyraził w rozkazie dziennym, że napastnicy należeli niezawodnie do 10 pułku królewskiego, ale że dla braku dostatecznych dowodów żaden z obżalowanych nie mógł być o popelnioną zbrodnię prawnie przekonany, przetoż hańba i zakała ciąży za ten smutny wypadek na całym pułku. Wszystkie akta śledcze odesłał jenerał naczelnemu wodzowi, tymczasem zaś odbywa co godziny osobny przegląd obciążonego pułku. Opinia publiczna tak wielce jednak zwiczyła się w zwyczajnej równowadze, że nie okazuje żadnego oburzenia na ten czyn haniebny i nie żąda bynajmniej ukarania winowajców, owszem niektóre dzienniki zachęcają otwarcie żołnierzy do podobnych zdrożności, kiedy przemawiają usilnie za bezkarnością tych przestępców. Ale nie na tem koniec. Oburza się także jenerał Wilson, naczelny wódz pod Delhami, że wielu niewinnych sług krajowców pada z ręki rozszroczonych żołnierzy. Jenerał Wilson czuje się też zniewolonym zagrozić sądem wojennym każdemu żołnierzowi, co poważy się dopuścić podobnego uczynku. W Mhowie zrabował pewien oddział europejski kasę i popełnił wiele innych jeszcze zdrożności, o których nie znane są dotąd bliższe szczegóły. Na tak liczne excesa potrzeba koniecznie zastraszającego przykładu. W różnych częściach kraju postępowało także tak bezwzględnie z wszystkimi podejrzanymi, z życzliwością dla powstania i tak liczne wymierzano kary śmierci, że gubernator musiał osobnem rozporządzeniem zabronić spełniać wyroki śmierci bez poprzedniej procedury sądowej. Gubernator chciał przeto obronić tylko niewinnych i złagodzić surowość kary przeciw tym, którzy mniejszej dopuścili się winy. Ale krok ten ściągnął mu niesłusznie powszechną naganę, a niektóre dzienniki widzą nawet zachętę do powstania w tem, co jest rzeczywiście tylko względem ludzkości i długiem, spłaconym angielskiemu charakterowi narodowemu.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Tryest, 23. paźdz. Królowa grecka Amalia przybyła tu wczoraj wieczór w towarzystwie Wielkiego księcia Oldenburskiego, i wsiadła natychmiast na paropływ wojenny „Otto“, który opuścił zatokę o godzinie 10. Wielki książę z swymi adjutantami i ministrem wojny, baronem Egloffstein, odjechał pospiesznym pociągiem z powrotem.

Wenecya, 21. paźdz. Wczoraj zawinęło do zatoki Malamocco 12 austriackich okrętów wojennych z Poli.

Londyn, 21go października. Podług doniesień z Nowego Yorku z 9. b. m. nieustala jeszcze przesilenie finansowe. Dzisiejsza *Morning Post* powstaje na podwyższenie dyskonta i żąda reformy ustawy bankowej.

Modena, 20. października. Dla szczupłego plonu winogron opuszczony został właścicielom ogrodów winnych podatek gruntowy na rok 1857; od pól winogrodowych, używanych także pod uprawę innych produktów, opuszczono trzecią część podatku gruntowego. Podatek konsumcyjny od wina został opuszczony do końca r. 1858.

Rzym, 18. października. Dla wzmagania się krajowej fabrykacji spirytusu podwyższone zostało cło przywozowe od zagranicznej wódki i spirytusu znówu na 4. szkodów od 100 kwart.

Civitavecchia, 18. paźdz. Król Neapolu spodziewany jest także z wizytą u Ojca św.

Konstantynopol, 17. października. (Poczta przywieziona paropływem Lloyda „Neptun“ do Tryestu). Jak słyhać, ma być finansowy system Turcyi zmodyfikowany jak najspieszniej podług planu, ułożonego między ministrem finansów i bankiem tureckim. — Omer Basza odjedzie za 8 dni do Bagdadu; firman cesarski względem reformy administracyjnej w Brusie wszedł już w wykonanie. W radzie 40 członków zasiada 4 Ormian i 1 Izraelita; także jeden członek gminy greckiej bierze udział w wielkiej radzie. Biskupi ormiańscy mają doradzić głos w sprawach religijnych. Słyhać, że angielski ambasador, Sir Murray, wniósł protest przeciw jednemu z artykułów urzędowej gazety teherańskiej o Indjach.

Z Konsantynopola z 22go b. m. nadeszła do Wiednia następująca depesza: Reszyl Basza został mianowany wielkim wzyrem; Aali Basza (minister spraw zagranicznych) i Fethi Basza (wielki mistrz artylerji) zatrzymują swoje posady; Rıza Basza został ministrem wojny, a Nassif Basza komendantem gwardji cesarskiej.

Kurs lwowski.

Dnia 24. października.

		gotówka		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. konw.	4	45	4	48
Dukat cesarski	" "	4	48	4	51
Półimperya zł. rosyjski	" "	8	19	8	23
Rubel srebrny rosyjski	" "	1	36	1	37
Talar pruski	" "	1	32	1	33½
Polski kurant i pięciozłotówka	" "	1	11	1	12
Galic. listy zastawne za 100 złr. } bez	kuponów	79	20	79	55
Galic. obligacje indemnizacyjne }		77	15	77	52
5% Pożyczka narodowa		81	—	81	45

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 23. października o pierwszej godzinie po południu.

Pożyczka narodowa 5% 81½ — 81¾. Pożyczka z r. 1851 S. B. 5% 93 — 93½. Lomb. wen. pożyczki z 5% 94½ — 95. Obligacje długu państwa 5% 80½ — 80¾, det. 4½% 70 — 70½, det. 4% 63½ — 63¾, — detto 3% 50 — 50½, detto 2½% 40½ — 40¾, detto 1% 16 — 16½. Oblig. Glogn. z wypłatą 5% 96. — Detto Oedenburgs. z wypłatą 5% 95 — —. Detto Peszt. 4% 95 — —. Detto Medyol. 4% 94 — 94½. Obligacje indemn. niższ. austr. 5% 88 — 88½, detto węgier. 78¼ — 79, detto galic. i siedmiogr. 78 — 78½, detto innych krajów koron. 84 — 86. Oblig. bank. 2½% 61 — 62. Pożyczka loter. z r. 1834 319 — 320. Detto z roku 1839 137¼ — 137¾. Detto z r. 1854 106½ — 106¾. Renty Como 16¾ — 17¾.

Galic. list. zastawne 4% 81 — 82. Półn. Oblig. Prior. 5% 84½ — 85. — Glognickie 5% 80 — 81. Obligacje Dun. żegluga par. 5% 86 — 86½. Oblig. Lloyd (w srebrze) 5% 89 — 89½. 3% Prior. obl. tow. rząd. kolei żelazn. po 500 frank. za szt. 107½ — 108½. Akcyi bank. narodowego 965 — 966. Akceje c. k. uprzyw. towarzystwa kred. 204 — 204½. Akceje niż. austr. tow. eskomp. 115½ — 116. Detto Budzysko-Lincko-Gmundzkiej kol. 231 — 232. Detto półn. kolei 172½ — —. Detto tow. kol. żel. za 500 frank. 277½ — 277¾. Detto kolei ces. Eliz. po 200 złr. z wypłatą 30% 100½ — 100¾. Detto Połud.-północn. niem. komunikacyjnej kol. żel. 100½ — 100¾. Detto cisiańskiej kolei żel. 100½ — 100¾. Detto Lomb.-wen. kol. żel. 232½ — 233. Detto Cesarza Franc. Józ. wschod. kol. żel. 185 — 185½. Detto losy tryest. 104 — 104½. Detto tow. żegl. parowej 532 — 534. Detto 13. wydania 99 — 99½. Detto Lloyd 350 — 352. Peszt. mostu łańcuch. 58 — 59. Akceje młyn. parowego wiedz. 70 — 71. Detto Pressb.-Tyrawskiej 1. wydania 19 — 20. Detto 2. wydania 29 — 30. Esterhazego losy 40 złr. 81¼ — 81¾. Windischgrätz losy 28 — 28½. Waldsteina losy 28 — 28½. Keglevicha losy 14¼ — 14½. Ks. Salma losy 42 — 42½. St. Genois 38½ — 38¾. Palifego losy 38½ — 38¾. Clarego 40¾ — 41.

Amsterdam 2 m. 87½, Augsburg Uso 106½, — Bukareszt 31 T. 265½, — Konstantynopol 31 T. — —. Frankfurt 3 m. 104½ t. — Hamburg 2 m. 77½, — Liwona 2 m. 104½, — Londyn 3 m. 10 — 14½, — Medyolan 2 m. 103½, — Paryż 2 m. 123½, — Cesarskich ważnych dukatów agio 8½ — —. Napoleons'dor 8 17 — 8 18. Angielskie Sover. 10 22 — —. — Imperyal Ros. 8 29 — 8 30.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 24. października.

Oblig. długa państwa 5% 80½; 4½% 70½; 4% —; z r. 1850 — 3% —; 2½% —. Losowane obligacje 5% —. Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z r. 1839 137¾. Wied. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akceje bank. 965. Akceje kolei póln. —. Glognickiej kolei żelaznej —. Oedenburskie —. Budzyskie —. Dunajskiej żegluga parow. 530. Lloyd —. Galic. listy zast. w Wiedniu —. Akceje niższ. austr. Towarzystwa eskomp. 100 złr. 577½ złr.

Amsterdam 1. 2 m. 88½, Augsburg 106½ 3 m. Genua — 1. 2 m. Frankfurt 104½ 2 m. Hamburg 77½ 2 m. Liwona 104½ 2 m. — Londyn 10 — 14½. 2 m. Medyolan 103½. Marsylla 122½. Paryż 123½. Bukareszt 265. Konstantynopol —. Smyrna —. Agio duk. ces. 8½. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —; lit. B. — Lomb. 232 —. 5% niż. austr. obl. indemniz. —; detto

galicyjskie 78½ Renty Como —. Pożyczka z r. 1854 106¾. Pożyczka narodowa 81½. C. k. austr. akceje skarb. kolei żelaz. po 500 fr. 277¼ fr. Akceje c. k. uprzyw. zakładu kredyt. 203¾. Hypotekar. listy zastawne —. Akceje zachodniej kolei żelaznej —.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 25. października.

PP. Paluszyński Józef, z Ulicka. — Bernatowicz Lud., z Wiednia. — Bromirski Mich., z Rusina. — Hr. Krasiecki Piotr, z Krakowa. — Małachowski Zyg., z Toustoluga. — Mysłowski An., z Koropca. — Pańkiewicz Konst., c. k. urzędnik, z Czerniowiec. — Saar Henr., c. k. radca nadw. i star. obw., z Jaworowa. — Hr. Stachwitz Karol, c. k. poruczn., z Brzeżan. — Sozański Ant., z Torhanowiec. — Hr. Tarnawski Tad., z Hołobutowa. — Zarzycki Tytus, z Chotyluba.

Dnia 26. października.

PP. Abrahamowicz Dawid i Tom., z Stanisławowa. — Antoniewicz Jakób, c. k. radca sądu kraj., z Złoczowa. — Czajkowski Mik., z Dusanowa. — Pożniak Wilh., z Nowotańca. — Rosnowski Mik., z Paryża. — Br. Seckendorf Ernst, c. k. rotm., z Czech. — Serwatowski Wojc., z Buczniowa. — Serwatowski Marcz., z Rejtrowiec. — Tergonde Teod., z Łudziny. — Torosiewicz Franc., z Hluboczka. — Torosiewicz Emil, z Zastawia.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 25. października.

PP. Augustynowicz Bol., do Kniażego. — Brześciński Sylw., do Rustweczka. — Br. Brunicki Piotr, do Lubienca. — Czermiński Stan., do Mieczyszcza. — Emer Józef, c. k. urzędnik, do Tarnopola. — Falkowski Mich., do Głuchowa. — Guzkowski Marcin, do Wyhodowa. — Gotleb Felix, do Dołhomosk. — Kiskowski Józef, do Sanoczan. — Kownacki Józef, do Ponikwy. — Marmorosz Józef, do Kamionki woł. — Pohorecki Kaj., do Grodziska. — Pohorecki Roman, do Polski. — Rulikowski Kaj., do Świtazowa. — Roth Lud., do Rosyi. — Skrzyński Wład., do Bachorza. — Tullie Jan, do Brzeszniowa. — Udrycki Adolf, do Mostów wiel. — Wilezyński Józef, do Krakowa. — Wiktor Tadeusz, do Świrza.

Dnia 26. października.

PP. Berezowski Henr., do Wodnik. — Paluszyński Lud., do Ulicka. — Hr. Borkowski Alex., do Winniczek. — Kwiatkowski Stan., do Cisowa. — Klecki Jan, do Wierzbiana. — Krokowski Alex. i Kragelski Franc., c. ros. rotm., do Rosyi. — Małachowski Zyg., do Toustobab. — Sokolnicki Winc., do Rosyi. — Zubrzycki Józef, do Krakowa. — Zablocki Wład., do Czerkawszczyzny.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 23. października.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	326.68	+ 6.9°	88.3	połud.-zach sł.	pochmurno
2. god. popoł.	327.66	+ 15.4°	59.5	" "	" "
10. god. wiecz.	328.94	+ 10.0°	86.9	zachodni "	" "

T E A T R.

Dziś: na scenie polskiej dwie komedye: „Dwa pojedynki“ i „Handel na żony.“

Dnia 24. października 1857 r. wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym lwowskim następujące pięć liczb:

59. 30. 84. 79. 40.

Przyszłe ciągnięcia nastąpią dnia 7. i 21. listopada 1857 r.

KRONIKA.

Pan Alexander Reichardt pragnąc odwzajemnić wdzięczną uprzejmość, z jaką publiczność tutejsza spiewy jego przyjmuje, postanowił poświęcić całkowity dochód z jutrzejszego koncertu swego na korzyść Zakładów dobroczynności, a mianowicie: Zakładu Sierót dam dobroczynności, Zakładu ochronek Dzieci i Niemowląt chrześcian, i Zakładu ochronek Dzieci i Niemowląt izraelitów; na każdy w równej, trzeciej części całego dochodu. — Koncert dany będzie w sali Redutowej o godzinie siódmej wieczorem.

„Zbytek“ pisze wiedeński dziennik „Ost-deutsche Post“ — który dawno już podkopuje socyalne stosunki naszych stołecznych miast, rozszerza się także pomiędzy wieśniakami coraz bardziej. I tak piszą nam z komitatu Granu, że każdy najbiedniejszy nawet parobek chłopski udaje się na robotę w odzieniu sukienem, synowie gospodarzy chodzą w futrach wartości 80 do 100 złr. m. k., a kobiety i dziewczęta ubierają się w atłasy i jedwabie.“

— Na posiedzeniu akademickim, temi dniami w Paryżu odbytem, zostało odczytane pismo Namona de la Sagra znanego z swych statystycznych dzieł o Kubie; nadmienia w tem piśmie, że jenerałny kapitan Koncha nakazał założyć w Hawanie meteorologiczne obserwatorium. Zyczenie Alexandra Humboldta, pisze autor, ziści się przecie po upłynionym półwieku. Urządzenie tego zakładu ma się zasadzać na podstawach przyjętych na meteorologicznym kongresie w 1813 roku. Skoro telegraficzny związek między Hawaną a Florydą będzie urządzony i gdy ukończy się założenie zaatlantycznego drutu, może nowe obserwatorium połączyć się bezpośrednio z paryskim, i będzie możliwem, równoczesne spostrzeżenia zachodnio-indyjskich stacyi, połączyć z francuskimi i innemi europejskimi stacyami, które pan Leverier teraz już codziennie w Monitorze ogłasza.

— Brahmapoutra zajmuje po Gangesie pomiędzy innemi rzekami wschodnich Indyi drugie miejsce. Myślano przez dłuższy czas, że Brahmapoutra jest tylko dalszym ciągiem Dżang-Czonu wielkiej rzeki, która przepływa kraj Tybetu w całej rozległości; ale w roku 1827 rozpoczęte a teraz ukończone bada-

nia przekonały, że źródła jego wypływają w kraju Vorkhamts u stóp śnieżnych gór Langsanu w północnem państwie Birmanów. W najwyższym swym biegu przepływa kraj Miami i przerzyna od wschodu na zachód w całej swej długości królestwo Assam, ten rozległy kraj leżący pomiędzy Boutanem, Bengalią a państwem Birmańskiem i Chinami. Tu zwraca się rzeka ku stronie zachodniej Bengalii, a przyjawszy do swego łoża ramię Gangesu i inne rzeczki utracą nazwisko Brahmapoutra i nazywa się w całej przestrzeni niższego biegu, Megna. — Pod tem nazwiskiem płynie koło Lakhipur i łączy się pod tem miastem z wodami Gangesu. Obydwie te rzeki wpływają połączone do zatoki Bengalskiej tworząc jedyną w swym rodzaju olbrzymią Deltę. Do Brahmapoutry wpływa podczas całego jej biegu 60 rzek, z których 34 przychodzi z północy a 26 z południa. Najgłośniejsze wpływy są: po prawej rzeka Godelado wpływająca w Boutan, po lewej Brak przepływająca Kassaj i Kaczar; potem Silhet w Bengalii nareszcie sławna Gounti, która przepływa wyższe Tiperah w Indyach, po drugiej stronie Gangesu i niższe Tiperah w Bengalii. — Względem długości Brahmapoutry były długo podzielone zdania, kilku geografów podają jej długość na 1200 kilometrów albo 160 niemieckich mil. To podanie jest jednak mylne. Nowsze badania udowodniły niebicie, że rozległość jej biegu od źródła aż do połączenia się z Gangesem wynosi 2800 kilometrów albo 370 mil niemieckich. Brahmapoutra zasługuje na uwagę nie tylko dla swej wielkości, ale także dla burzliwego jej prądu, dla dzikości brzegów, nareszcie dla ściśnionego jej łoża, które mieści za nadto wielką mnogość wody, i nakoniec dla mocnej pochyłości koryta. — W wielkiej przestrzeni swego biegu jak potoczek białą pianą pokryty, niedozwala dojrzeć barwy swej wody. W pobliżu Gawahati wznoszą się na jej brzegach olbrzymie masy granitu cudownego kształtu. Jak wiadomo bywa Brahmapoutra równie jak Ganges u Hindów czczona, bo stoi w związku z ich mitologią jak świadczy jej nazwa „Syn Bramy.“

—

W dzisiejszym dodatku urzędowym gazety naszej ogłoszone jest rozporządzenie c. k. dyrekcji policyi względem taryfy cen po oberzach.